Reglement schooldiploma

Uitstroomprofiel vanaf arbeidsmatige dagbesteding

Opgesteld door: Werkgroep VSO-Fryslân

Juni ’22

Herzien: maart 2026

Inhoud

Voorwoord 3

Aanleiding 3

Totstandkoming en toewijzing 4

Publicatie 4

Artikel 1: Begrippen 4

Artikel 2: Eisen voor het behalen van een diploma 5

Artikel 3: Eisen aan het portfolio 6

- Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling 7
- Cognitieve ontwikkeling - kernvakken 7
- Sociaal emotionele ontwikkeling 7
- Basale ontwikkeling 8
- Domein werken 8
- Domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap 9

Artikel 4: Eisen aan het diplomagesprek 9

Artikel 5: Examencommissie 10

Artikel 6: Het examendossier 11

Artikel 7: Bezwaarmogelijkheid 11

Voorwoord

Voor u ligt het reglement Schooldiploma van het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) in Friesland, een gezamenlijke uitwerking van de scholen voor gespecialiseerd onderwijs. Dit reglement is opgesteld door de werkgroep SO -Fryslân, waarin de volgende scholen zijn vertegenwoordigd:

- De Wingerd, Damwoude
- Duisterhoutschool, Heerenveen
- It Twalûk, Leeuwarden
- Piet Bakkerschool, Sneek
- School Lyndensteyn, Beetsterzwaag
- Sinne, Sneek
- Talryk, Drachten

De invoering van het schooldiploma zien wij als een erkenning van en een gelijkwaardige waardering voor de kwaliteiten en talenten van VSO leerlingen. De school én de bedrijven en instanties die leerlingen na hun schooltijd ontvangen, spelen een belangrijke rol in het betekenisvol maken van dit diploma.

Door gezamenlijke afspraken te maken krijgt het VSO diploma voor de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarktgericht waarde en betekenis voor bedrijven, instellingen en vervolgonderwijs. Het diploma moet recht doen aan de inzet, prestaties, talenten en ontwikkeling van de leerling gedurende zijn of haar volledige VSO loopbaan.

Aanleiding

Vanaf het schooljaar 2021/2022 hebben leerlingen die onderwijs volgen binnen de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeid van het VSO het recht om hun schoolloopbaan af te ronden met een schooldiploma. Dit diploma laat zien welke ontwikkeling de leerling tijdens zijn of haar schooltijd heeft doorgemaakt en markeert de afronding van het voortgezet speciaal onderwijs.

Het schooldiploma geeft geen instroomrecht in het vervolgonderwijs en heeft geen civiel effect. De civiele waarde zit in de behaalde resultaten, de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt en in de erkenning die het diploma biedt aan zowel de leerling als de ouders. Daarnaast zorgt het diploma voor herkenbaarheid van de verschillende ontwikkelingsonderdelen bij aanbieders van dagbesteding en arbeid.

De deelnemende scholen in de werkgroep VSO Fryslân hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over de inhoud en vormgeving van het schooldiploma. Deze afspraken zijn

vastgelegd in het reglement schooldiploma. Het uitgangspunt van de werkgroep is dat alle leerlingen die zijn toegelaten tot het VSO, in principe een diploma kunnen behalen. Wanneer een leerling niet kan voldoen aan de eisen van het diplomeringstraject, ontvangt hij of zij een verklaring.

Totstandkoming en toewijzing

Dit reglement Schooldiploma is vastgesteld door de besturen van SO Fryslân en Kyk. Voorstellen tot wijziging kunnen worden ingediend bij de werkgroep. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van iedere VSO school, aangesloten bij deze besturen.

De eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het reglement ligt bij de directeur van de school. De schoolloopbaan wordt afgesloten met een examen, bestaande uit een portfoliowaardering, een examengesprek en een presentatie. Scholen hebben de ruimte om hier, binnen de kaders van het reglement, naar eigen inzicht invulling aan te geven. Ook de wijze waarop zij de criteria toetsen en verwerken in het portfolio wordt door de scholen zelf uitgewerkt.

Publicatie

Ouder(s)/ verzorger(s) en leerlingen moeten altijd het reglement kunnen inzien. Het reglement ligt ter inzage bij de directie/ de schooladministratie. Het reglement staat ook op de website van de school. Ouders worden proactief geïnformeerd over de werkwijze.

Artikel 1: Begrippen

Hieronder volgt op alfabetische volgorde een korte toelichting van alle in dit document aan bod komende begrippen:

Assessor:	Een door de school aangewezen persoon, die bekwaam/bevoegd is om een examengesprek te voeren of een proeve van bekwaamheid te beoordelen. Deze persoon heeft geen belang bij de beoordeling van de leerling (is onafhankelijk) en is bij voorkeur iemand vanuit het werkveld.
Examinator:	Een door de school aangewezen persoon, die bekwaam/ bevoegd is om een examengesprek te voeren of een proeve van bekwaamheid te beoordelen. Deze persoon is in dienst van

	de school. Gedacht kan worden aan teamleider of intern begeleider.
Examen:	Een onderzoek naar kennis en bekwaamheid, maar is géén centraal examen. Het examen bestaat uit een portfoliowaardering, een eindgesprek en eventueel een presentatie.
Examencommissie:	De examencommissie beoordeelt of een leerling wel of niet het diploma behaald heeft. De examencommissie bestaat minimaal uit een examinator van de eigen school, een externe assessor vanuit het werkveld of stagebegeleider.
Leerlingen:	Leerlingen die staan ingeschreven op de school.
Mentor/ coach:	Groepsleerkracht of begeleidend docent.
Ouder(s):	Ouder(s), verzorger(s) en/of voogd(en) van de leerling(en).
Portfolio:	Groeidossier/bundeling van ontwikkelde vaardigheden, behaalde niveaus, competenties en certificaten op basis van de vastgestelde kaders op schoolniveau.
Reglement schooldiploma:	Een set van afspraken met betrekking tot het schooldiploma en portfolio.
Uitstroomprofiel:	Een uitstroomprofiel van een leerling is het verwachte eindniveau of de concrete bestemming (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt of dagbesteding) waar een leerling naar uitstroomt na het verlaten van de school. Het profiel wordt vastgesteld op basis van het ontwikkelings-perspectiefplan (OPP), leerniveau en behaalde resultaten
Verklaring:	Leerlingen die het VSO niet met goed gevolg kunnen afronden ontvangen een verklaring, in een vergelijkbare lay-out als het schooldiploma. In de verklaring staat in ieder geval vermeld wanneer de leerling stond ingeschreven op de VSO-school en hoeveel (percentueel) de leerling aanwezig is geweest.

Artikel 2: Eisen voor het behalen van een diploma

Voor het behalen van een diploma worden een aantal eisen gesteld waaraan de leerling moet voldoen. Het examendossier moet voldoen aan de volgende eisen:

- De leerling heeft een portfolio, waarin zichtbaar wordt welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt op de onderdelen: Werken, wonen, vrije tijd en burgerschap.
- De leerling heeft als afsluiting van de schoolloopbaan een diplomagesprek met de examencommissie.
- De leerling presenteert (in de meest ruime betekenis van het woord) zichzelf in het portfolio tijdens het diplomagesprek. Dit kan door middel van beelden, of andere bewijzen passend bij de mogelijkheden van de leerling.
- Voor de leerlingen met uitstroomprofiel Arbeid én hoger: De deelname aan het onderwijsprogramma (lessen en stage) kent een maximale afwezigheid van 5% ongeoorloofd verzuim tijdens de laatste twee leerjaren.
- De leerling krijgt een herkansingsmogelijkheid als hij voor één of meerdere onderdelen van het examendossier nog niet is geslaagd.
- De leerling rondt minimaal één zelfstandige externe stage af met een stagebewijs[1]

Artikel 3: Eisen aan het portfolio

Het portfolio laat in de volle breedte zien wie de leerling is, wat de leerling kan en wat de leerling in de toekomst wil. De eisen voor het portfolio omvatten:

1. **Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling.**
2. **Didactische ontwikkeling – basisvaardigheden:**
   Voor de uitstroom vanaf arbeidsmatige dagbesteding wordt de doorgemaakte ontwikkeling en de mate van beheersing van de basisvaardigheden inzichtelijk gemaakt.
3. **Sociaal-emotionele ontwikkeling:**
   Voor de uitstroom vanaf arbeidsmatige dagbesteding wordt de ontwikkeling en de beheersing op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling beschreven.
4. **Basale ontwikkeling:**
   Voor de uitstroom naar belevingsgerichte of activiteitengerichte dagbesteding wordt zichtbaar gemaakt welke ontwikkeling is doorgemaakt op vakgebieden zoals communicatie en sensomotorische of zintuiglijke ontwikkeling.

[1] Uitzonderingen kunnen plaatsvinden, dit moet in het OPP van de leerling genoteerd zijn.

5. **Domein Werken:**
   De ontwikkeling, beheersing en toekomstwensen op het gebied van het domein *Werken*.

6. **Domeinen Wonen, Vrije Tijd en Burgerschap:**
   De doorgemaakte ontwikkeling, beheersing en toekomstwensen op deze drie domeinen.

7. **Eventueel behaalde modulebewijzen en/of certificaten.**

8. **Indien passend bij de mogelijkheden:** persoonsgegevens, curriculum vitae en pasfoto.

9. **Overgangsdocument:**
   Aan het einde van de schoolloopbaan ontvangt de leerling een samenvatting van de beheersing en ondersteuningsbehoefte op de eerdergenoemde onderdelen 2, 3, 4, 5 en 6.

Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling

In dit onderdeel kan de leerling inzichtelijk maken wat zijn talenten, interesses en voorkeuren zijn. De leerling laat zien wat hij leuk vindt, waar hij goed in is en wat bijvoorbeeld zijn hobby's zijn. Hier kan de leerling ook aangeven wat hij later nog zou willen doen.

Didactische ontwikkeling - basisvaardigheden

In dit onderdeel wordt inzichtelijk gemaakt welk niveau de leerling beheerst voor de basisvaardigheden en welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt. De doorgemaakte ontwikkeling en beheersing wordt inzichtelijk gemaakt in functionerings- of beheersingsniveaus overeenkomstig de leerstandaarden in het Landelijk Doelgroepenmodel Voortgezet onderwijs

Sociaal emotionele ontwikkeling

In dit onderdeel wordt zichtbaar gemaakt welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt op het gebied van sociaal-emotioneel leren. Dit kan worden onderbouwd met behulp van instrumenten, maar ook structurele observaties binnen vaste thema's kunnen leiden tot betrouwbare en waardevolle informatie.

Domein werken

In dit deel wordt het domein 'werken' belicht en vastgelegd in het portfolio. De beheersing van de praktijkvorming vormt de kern van het 'schooldiploma VSO uitstroomprofiel dagbesteding en arbeid'.

Het domein *werken* bestaat uit vijf onderdelen die in het portfolio worden opgenomen in de vorm van onder andere modulebewijzen en samenvattende overzichten:

1. **Algemene werkcompetenties**
   Tijdens de praktijkvakken en stages werkt de leerling aan werknemersvaardigheden (waaronder sociaal-emotionele competenties) en vakvaardigheden. In het portfolio wordt de ontwikkeling, beheersing en de toekomstwensen op het gebied van algemene werkcompetenties beschreven. Per competentie is duidelijk aangegeven welke ondersteuningsbehoefte de leerling heeft.

2. **Vaardigheden**
   Dit onderdeel bevat de voortgang, beheersing en toekomstwensen met betrekking tot de (specifieke) vaardigheden die horen bij de praktijkvakken.

3. **Totaalbeeld**
   Hier worden de talenten, voorkeuren en gemaakte keuzes van de leerling weergegeven. De combinatie van algemene werkcompetenties, vaardigheden, talenten en voorkeuren vormt een indicatie van welk uitstroomprofiel en welke werkomgeving passend en prettig zijn voor de leerling.

4. **Stages**
   Dit onderdeel bevat een overzicht van alle stages die de leerling heeft doorlopen, van begeleide interne stages tot begeleide en zelfstandige externe stages. Per stage is beschreven wat goed ging en welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt.

5. **Certificaten**
   Hier worden eventueel behaalde certificaten opgenomen op het gebied van arbeidstoeleiding, zoals branchecertificaten. Deze certificaten hebben een civiele waarde.

Domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap

Wonen

Binnen het domein *wonen* presenteert de leerling in het portfolio zijn woonwensen. Daarbij worden aspecten van zelfstandigheid en zelfredzaamheid beschreven. Ook kunnen thema's

worden opgenomen zoals persoonlijke verzorging, een passende woonvorm en woonwens, mobiliteit en reizen, en het bereiden van gezonde voeding.

Vrije Tijd

In dit domein laat de leerling zien hoe hij zijn vrije tijd op dit moment invult en hoe hij deze in de toekomst wil vormgeven. Ook wordt beschreven welke stappen hiervoor nodig zijn. Daarnaast worden (netwerk)relaties benoemd, zoals deelname aan verenigingen of vrijwilligerswerk, en hoe de leerling deze relaties wil onderhouden.

Burgerschap

Dit onderdeel richt zich op het kunnen deelnemen aan de maatschappij als burger. De leerling kent de basis van het stemrecht en het politieke bestel en heeft binnen het onderwijs kennisgemaakt met thema's rondom verschillen, diversiteit en samenleven.
Voor leerlingen die uitstromen naar arbeid of arbeidsmatige dagbesteding is er binnen burgerschapsonderwijs ook aandacht voor digitale geletterdheid. Hier wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate de leerling beschikt over kennis en vaardigheden op het gebied van ICT en mediawijsheid
Aangezien de samenleving, arbeidsmarkt en het onderwijs steeds verder digitaliseren, is het belangrijk dat leerlingen hierop voorbereid worden door hen passende kennis en vaardigheden aan te reiken. De leerling kan zijn digitale vaardigheden bijvoorbeeld aantonen door het samenstellen en beheren van het eigen portfolio.

Artikel 4: Eisen aan het examengesprek

Wanneer het portfolio voldoet aan de norm zoals beschreven in het reglement, kan het diplomagesprek plaatsvinden. Dit gesprek vormt het afsluitende onderdeel voor het behalen van het schooldiploma vso uitstroomprofiel dagbesteding en arbeid.

Tijdens het diplomagesprek presenteert de leerling – binnen zijn mogelijkheden – het portfolio. Samen wordt er teruggeblikt op het onderwijs- en leerproces, de behaalde resultaten en de toekomstwensen. Belangrijke momenten in de ontwikkeling van de leerling worden besproken en kunnen worden ondersteund met bijvoorbeeld videobeelden van stages of van het uitvoeren van vakvaardigheden en werkzaamheden.

Eisen aan het diplomagesprek

- Het diplomagesprek wordt afgenomen door:
    - een examinator van de school,
    - een assessor vanuit de (toekomstige) dagbesteding of een stagebegeleider van een andere school,

- en een voor de leerling belangrijke persoon.

De assessor is bij voorkeur niet verbonden aan de school van de leerling, maar kan bijvoorbeeld werkzaam zijn op een andere school of bij het bedrijf waar de leerling stage heeft gelopen.

- De leerling presenteert, passend bij zijn mogelijkheden en met ondersteuning van het portfolio, de volgende onderdelen:
  - **Wie ben ik?**
  - **Wat kan ik?**
  - **Wat wil ik?**

Artikel 5: Examencommissie

De taak van de examencommissie is om vast te stellen of de leerling voldoet aan de eisen zoals gesteld in artikel 2. De examencommissie bestaat minimaal uit een examinator van de eigen school en, indien mogelijk, een assessor uit het werkveld of vanuit de stagebegeleiding.

De examencommissie bepaalt op welke onderdelen het examendossier nog onvoldoende is en welke aanvullende stappen nodig zijn om de leerling alsnog het diploma te kunnen verstrekken.

Wanneer de examencommissie besluit om geen diploma te verstrekken, worden leerling en ouders hierover mondeling en schriftelijk geïnformeerd.

Artikel 6. Het examendossier

De gestelde eisen zijn terug te vinden in het examendossier. Dit dossier bestaat minimaal uit:

1. **Persoonsgegevens**, waaronder een kopie van het ID-bewijs, een curriculum vitae en een pasfoto.

2. **Bewijs van voldoende onderwijs- en stagedeelname**.
3. **Het portfolio**, met daarin ten minste:
    - Bewijzen van de arbeidstoeleiding,
    - (Eventueel) behaalde certificaten,
    - Verslagen en/of beoordelingen van de stages.
4. **De schriftelijke uitslag van het examengesprek**.

De school legt in het Leerling Administratie Systeem vast welke bewijsstukken zijn opgenomen in het examendossier van de leerling. De school kiest zelf een vorm in hoe dit te doen.

Artikel 7. Bezwaarmogelijkheid

Een leerling (of diens ouders) kan bezwaar maken tegen het besluit van de examencommissie om geen diploma te verstrekken. Dit bezwaar wordt binnen één week na het besluit schriftelijk ingediend bij de examencommissie van de school, ter attentie van de directeur.

Het bezwaarschrift wordt behandeld door de commissie voor begeleiding, onder verantwoordelijkheid van de directeur. Ouders hebben de mogelijkheid hun bezwaar mondeling toe te lichten.

De school neemt binnen vijf werkdagen een bindend besluit over het al dan niet toekennen van het bezwaar. Dit wordt schriftelijk medegedeeld aan de leerling en diens ouders.